

klasy IV–VIII SP

Ożywiamy gdańskie zabytki

AUTORKI SCENARIUSZA:

Małgorzata Fijas

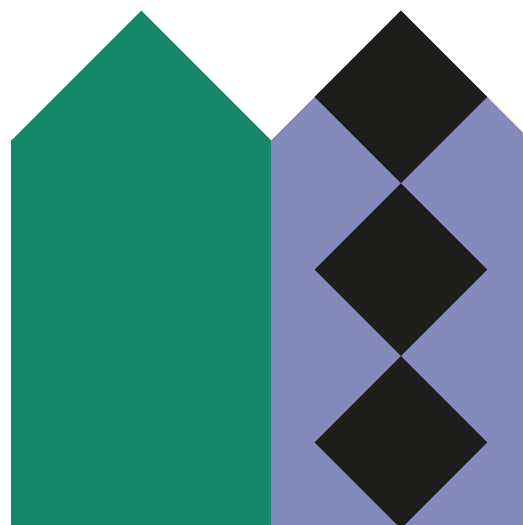
Marta Jankowska

edukacja
o Gdańsku

edukacja
muzealna

edukacjadokultury.gdansk.pl

TEMAT ZAJĘĆ:

Ożywiamy gdańskie zabytki

edukacja

do

kultury

GDAŃSK

ZAKRES TEMATYCZNY:
architektura

ODBIORCY:
klasy IV–VIII SP

PRZEDMIOTY:
język polski, godzina wychowawcza,
języki obce, doradztwo zawodowe,
plastyka, historia

90
minut

TREŚCI Z PODSTAWY PROGRAMOWEJ

Rozwijanie kompetencji, takich jak: kreatywność, innowacyjność; wzmacnianie poczucia tożsamości regionalnej; rozwijanie umiejętności krytycznego i logicznego myślenia, rozumowania, argumentowania i wnioskowania; wyposażenie uczniów/uczennice w taki zasób wiadomości oraz kształtowanie takich umiejętności, które pozwalają w sposób bardziej dojrzały i uporządkowany zrozumieć świat; ukierunkowanie ucznia ku wartościom. Sprawne komunikowanie się w języku polskim; poszukiwanie, porządkowanie, krytyczna analiza oraz wykorzystanie informacji z różnych źródeł; praca w zespole.

METODY PRACY

- ◆ praca z tekstem i fotografią
- ◆ praca w grupach
- ◆ tworzenie minispektaklu

MATERIAŁY

- ◆ animacja *Home sweet home*
[Home sweet home | Cute short film about friendship – by Clenet, Mazevet, Paccolat & Diaz: www.youtube.com/watch?v=-gz9-l_iEbYYouTube](#)
- ◆ e-book J. Tomaszewska, W. Kołyszko, *Co zbroiła Zbrojownia, czyli zwarowany przewodnik po Gdańsku*
[przewodnikgdanski.pl/2014/wp-content/uploads/2014/01/co_zbroila_zbrojownia.pdf](#) (dostęp 28.07.2022)

- ◆ karty informacyjne z fotografiami → sekcja: **MATERIAŁY** na końcu scenariusza
- ◆ materiały plastyczne przygotowane wcześniej przez uczniów do stworzenia postaci budynku

PRZEBIEG ZAJĘĆ

1. Prezentacja filmu – refleksje

Nauczyciel/nauczycielka prezentuje uczniom animację Home sweet home ([Home sweet home | Cute short film about friendship – by Clenet, Mazevet, Paccolat & Diaz – YouTube](#)), by pokazać im świat ożywionych budynków.

Po obejrzeniu filmu osoby chętne dzielą się swoimi refleksjami – rozmowa na temat: bohaterów, tematu, przesłania etc. Warto zadbać, by wyraźnie wybrzmiało, że **bohaterom (domom) nadano cechy ludzkie** oraz porozmawiać o tym, jak to zrobiono.

2. Przegląd gdańskich budynków – burza mózgów

Nauczyciel/nauczycielka inicjuje burzę mózgów – zadaniem uczniów i uczennic jest wymienienie najbardziej charakterystycznych dla Gdańska budynków. Propozycje zapisywane są na tablicy. Następnie nauczyciel/nauczycielka prezentuje uczniom i uczennicom na tablicy multimedialnej książkę *Co zbroiła Zbrojownia, czyli zwariowany przewodnik po Gdańsku* ([przewodnikgdanski.pl/2014/wp-content/uploads/2014/01/co_zbroila_zbrojownia.pdf](#)) koncentrując się jedynie na realnych opisach budowli oraz ich zdjęciach. Jeśli w publikacji pojawiają się pozycje niewymienione wcześniej przez uczniów i uczennice, są one dopisywane do tych zapisanych już na tablicy.

3. Praca w grupach

A. Redagowanie opowieści

Nauczyciel/nauczycielka dobiera uczniów i uczennice w grupy. Każdemu z zespołów daje dwie – trzy notki informacyjne opatrzone zdjęciami budynków (→ **MATERIAŁY**), grupa dyskutuje i wybiera jeden, ich zdaniem najbardziej odpowiedni do realizacji zadania, budynek.

Uczniowie i uczennice mają wyobrazić sobie, że ich **budynek ożywa i opowiada im swoją historię**. Treść opowieści ma zostać spisana, powstaje ona w oparciu o materiały dotyczące historii budynku, te zaczerpnięte z publikacji *Co zbroiła Zbrojownia, czyli zwariowany przewodnik po Gdańsku* (→ **MATERIAŁY**) lub inne, przygotowane przez nauczyciela/nauczycielkę.

B. Tworzenie bohatera

Następnie **uczniowie i uczennice** (w tych samych grupach) **kreują – rysują lub tworzą w dowolnej technice budynek, który stanie się bohaterem minispektaklu**. Podczas pracy korzystają ze zdjęć realnego budynku, np. tych zawartych w publikacji (→ **MATERIAŁY**) lub innych przygotowanych przez nauczyciela/nauczycielkę.

C. Przygotowanie minispektaklu

Po spisaniu opowieści i stworzeniu bohatera, **uczniowie i uczennice przystępują do realizacji minispektaklu**.

Warto, by zastanowili się nad:

- ◆ podziałem zadań: czytanie/mówienie tekstu; animacja (poruszanie) stworzonej budowli, odgrywanie ról drugoplanowych etc.
- ◆ bohaterami scenki (komu budynek będzie opowiadał swoją historię?/z kim będzie rozmawiał?)
- ◆ cechami budynku (czy będzie nieśmiały, odważny, zabawny, dostoyny, zapominalski etc.)
- ◆ nastrojem opowieści

D. Prezentacja performatywna

Uczniowie/uczennice **prezentują swoje scenki** i dzielą się wrażeniami.

4. Podsumowanie

Nauczyciel/nauczycielka prosi, by chętne osoby dokończyły któreś z proponowanych zdań:

- ◆ Na tej lekcji szczególnie cenne było dla mnie...
- ◆ Moje dzisiejsze odkrycie to...
- ◆ Chciałbym /chciałabym zapamiętać...

Edukację o Gdańsku i edukację muzealną warto rozwijać poza szkołą. Skorzystaj z oferty edukacyjnej gdańskich instytucji kultury:

- ◆ Muzeum Gdańska
- ◆ Instytut Kultury Miejskiej
- ◆ Europejskie Centrum Solidarności
- ◆ Gdański Teatr Szekspirowski
- ◆ Muzeum Narodowe w Gdańsku
- ◆ Hevelianum
- ◆ Gdańska Galeria Miejska w Gdańsku
- ◆ Nadbałtyckie Centrum Kultury
- ◆ Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Josepha Conrada-Korzeniowskiego w Gdańsku
- ◆ Gdański Archipelag Kultury
- ◆ Muzeum Archeologiczne w Gdańsku
- ◆ Narodowe Muzeum Morskie

ODWIEDŹ NAS: edukacjadokultury.gdansk.pl

MATERIAŁY

Gdańskie fotografie wraz z opisami zaczerpnięte z publikacji J. Tomaszewski, W. Kołyszko, *Co zbroiła Zbrojownia, czyli zwariowany przewodnik po Gdańsku*.

← **Twierdza Wisłoujście**, o której pierwsze wzmianki pochodzą z XIV wieku, znajduje się na liście najcenniejszych i najbardziej zagrożonych zabytków świata. Leży – jak sama nazwa wskazuje – u ujścia Wisły do morza. Kiedyś twierdza znajdowała się tuż przy brzegu morskim. Dziś od morza oddzielają półwysep Westerplatte. Twierdza jest cenna również dlatego, że mieszkają w niej różne gatunki nietoperzy. Niektórym (jak na przykład nockowi łydkowłosemu) grozi całkowite wyginięcie. Teren twierdzy należy do sieci Natura 2000, która obejmuje miejsca szczególnie chronione.

← **Baszta Słomiana** ma ponad 650 lat i bardzo grube mury – w dolnej części ich grubość dochodzi aż do 4 metrów. Kiedyś pełniła funkcję obronną i była magazynem prochu. Później zamiast prochu zaczęto składować w niej paszę dla wojskowych koni – stąd jej obecna nazwa.

← Dwa razy młodszy od Baszty **Bastion Żubr** (usypane z ziemi wzgórze otoczone murem oraz głęboką fosą) jest pozostałością po dawnych umocnieniach chroniących Gdańsk przed najeźdźcami. Do budowy gdańskich bastionów użyto, po raz pierwszy w Polsce, kolejki linowej. W jej wagonikach transportowano ziemię z pobliskiej Biskupiej Górki.

← Powstały ponad 500 lat temu **Żuraw**, był bramą miasta i portowym dźwigiem. Niektórym trudno w to uwierzyć, bo dzisiejsze dźwigi wyglądają przecież zupełnie inaczej. Mechanizm Żurawia napędzały dwa olbrzymie bębny. Przypominają one nieco kółka, wewnątrz których biegają czasem chomiki. W tych bębnach zamiast zwierzątek chodzili robotnicy, wprawiając w ten sposób urządzenie w ruch.

← **Bazylika Mariacka** jest największym ceglany kościołem świata. Zmieści się w niej 25 tysięcy osób. To oznacza, że mogłyby się tu jednocześnie spotkać dzieci z tysiąca klas. Budowa bazyliki trwała z przerwami aż 159 lat i została ukończona w 1496 r. Jej wieża jest bardzo wysoka – mierzy 82 metry, czyli tyle, ile 16 i pół żyrafy postawionych jedna na drugiej. Możliwe, że miała być jeszcze wyższa, ale z nieznanym nam względów nie przykryto jej wysmukłym hełmem. Gdańska legenda głosi, że na wieży usiadł ostatni ze Stolemów (czyli kaszubskich olbrzymów) i dlatego ma ona taki spłaszczony wierzchołek.

← **Brama Żuławska** stanowiła część tych samych umocnień obronnych, co Bastion Żubr. Żubr bronił Bramy Nizinnej, natomiast Bramy Żuławskiej strzegły bastiony Lew i Wół. Dziś, gdy już ich nie ma, Brama Żuławska niezbyt przypomina bramę. Wygląda raczej jak dom o dziwnym kształcie. Zwłaszcza, że jej wrota są stale zamknięte.

← Wskazująca statkom drogę **Latarnia Morska w Nowym Porcie**, powstała ponad 100 lat temu i działała do 1984 roku. Na jej szczycie znajduje się kula czasu, według której regulowano dawniej okrętowe zegary. Codziennie, tuż przed południem, kulę wciągano na szczyt masztu, skąd opadała punktualnie o godzinie dwunastej. W 1929 roku kulę zerwał sztorm. Na swoje miejsce wróciła wiosną 2008 roku. Jest jedyną na świecie ażurową kulą czasu.

← Powstałe w XIV wieku **Wieża Więzienna i Katownia** stoją obok siebie na Targu Węglowym i połączone są ceglany murem zwanym „szyją”. Kiedyś były częścią murów obronnych Gdańska. Nie panowała tu zbyt przyjemna atmosfera, już samo brzmienie tych nazw może przyprawić o dreszcze. Jednak obecnie znajduje się tu Muzeum Bursztynu. Można w nim oglądać przeróżne cuda, jak na przykład zatopioną w kawałku bursztynu jaszczurkę sprzed 40 milionów lat.

← Powstała 400 lat temu **Złota Brama**, prowadzi na Trakt Królewski. Szczyt bramy zdobią rzeźbione figury wyobrażające między innymi Pokój, Wolność, Szczęście i Sprawiedliwość. Co prawda Pokój nie jest człowiekiem – ale takie przedstawienia były kiedyś bardzo popularne. Nazywamy je alegoriami. Dziś zresztą też wyobrażamy sobie Panią Wiosnę albo Mróz malujący wzory na szybach.

← **Dwór** był natomiast siedzibą **Bractwa Świętego Jerzego**, które skupiało patrycjuszy – bogatych gdańskich mieszczan. W Dworze rozmawiano o ważnych dla miasta sprawach, organizowano ucztę, przedstawienia teatralne, a także parady i turnieje rycerskie.

← Nazwa **Dworu Artusa** pochodzi od króla Artura, znanego z legendy o rycerzach Okrągłego Stołu. W średniowiecznej Europie zbudowano wiele podobnych dworów, a znajdowały się w nich siedziby bractw rycerskich. Gdański Dwór Artusa był miejscem spotkań bogatych kupców. Dziś przyjmuje się tu wybitne osobistości – monarchów i prezydentów. Jednak i Ty możesz go zwiedzić, gdyż jest dostępny dla turystów.

← Przed Dworem stoi **Fontanna Neptuna**, rzymskiego boga mórz i oceanów. A także, o czym mało kto wie, patrona koni i wyścigów konnych. Symbolem jego władzy nad morzem był trójząb, niegdyś używany przez rybaków do połowu dużych ryb i ośmiornic. Według legendy trójząb Neptuna był magiczny – z uderzonych nim skał wytryskiwały źródła.

← Nazwa **Złotej Kamieniczki** pochodzi od bogato zdobionych złotem rzeźb i płaskorzeźb umieszczonych na jej froncie (czyli z przodu). Kiedyś było ich dużo więcej niż dziś. Prawdę mówiąc, obecnie bardziej pasowałaby do niej nazwa Biała Kamieniczka. Możesz się o tym przekonać, udając się na Długi Targ. Legenda mówi, że po korytarzach kamienicy przechadza się duch dawnej właścicielki – pięknej kupcowej Judyty Speymann, szepczący: „Czyń sprawiedliwie, nikogo się nie lękaj”.

← Nazwa **Baszta Jacek** używana jest dopiero od II wojny światowej. Pochodzi od św. Jacka Odrowąża, pierwszego polskiego dominikanina, który osiedlił się z zakonem w Gdańsku. Przed wojną mówiono na nią „Kiek en den Kök” czyli „Spójrz do kuchni”. To staroniemieckie imię „odziedziczyła” po nieistniejącej już Baszcie Dominikańskiej, z której można było podobno zajrzeć do kuchni klasztoru dominikanów.

← W podziemnej części XIX-wiecznej **Hali Targowej** można nie tylko zrobić zakupy, ale także obejrzeć fragmenty fundamentów klasztoru, który bardzo dawno temu stał w tym miejscu. Znajduje się tu też mała wystawa przedmiotów znalezionych podczas wykopalisk archeologicznych, na przykład ozdób, noszonych przez dawnych gdańszczan.

Ratusz to siedziba rządzących miastem. W Gdańsku są dwa historyczne ratusze, gdyż Stare i Główne Miasto miały kiedyś odrębne władze. Teraz siedzibą władz Gdańska jest jeszcze inny budynek, Nowy Ratusz.

← **Ratusz Starego Miasta** zbudowano ponad 500 lat temu w miejsce jeszcze starszego budynku. Oba wzniesiono za pożyczone pieniądze. Aby wznieść ten, który stoi do dziś, rada Starego Miasta musiała prosić o pożyczkę radę, znacznie bogatszego Głównego Miasta.

→ Na wieży **Ratusza Głównego Miasta** znajduje się carillon – niezwykle instrument zrobiony z połączonych ze sobą dzwonów różnej wielkości i mechanizmu pozwalającego grać na nich melodie. W całej Polsce są tylko dwa carillon-y, na których można koncertować – oba w Gdańsku. Ten na wieży ratuszowej składa się z trzydziestu siedmiu dzwonów. Drugi mieści się na wieży kościoła św. Katarzyny.

BANK (DODATKOWYCH) POMYSŁÓW:

- ◆ *Mój dom opowiada swoją historię...* – praca pisemna w oparciu o historię domu i ciekawostki związane z miejscem zamieszkania (może to być dom dziadków).
- ◆ *To było niezwykle dziecko!* – opowieść kamienicy (przekład intersemiotyczny przy omawianiu noweli *Katarynka* B. Prusa).
- ◆ *Dom to nie tylko cztery ściany* – lekcja o uważnym słuchaniu, o empatii, o budowaniu relacji (warsztaty na godzinę wychowawczą).
- ◆ Portrety domów w różnych tekstach kultury (proza, poezja, komiks, malarstwo, grafika, rzeźba, film, piosenka) – prezentacja, wystawa.
- ◆ *Ortograficzny dom* – praca twórcza w formie kolażu z gazetowych słów z ó, u, rz, ź, ch, h, np. *stół, lodówka, grzejnik* (może to być szkolny konkurs ortograficzno – plastyczny).
- ◆ *DOM* we frazeologizmach – pomysł na ciekawe ćwiczenia językowe podczas zajęć języka polskiego, języka obcego.